

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเข้าถึงบริการสุขภาพพระคัมภีร์ปฐมภูมิของวัยรุ่นใน โรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดยะลา
ผู้เขียน นายพิทักษ์ วีระพุทธรักษา
สาขาวิชา การวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข
ปีการศึกษา 2548

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอรรถาธิบาย เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพพระคัมภีร์ปฐมภูมิ และอำนาจการทำนายของปัจจัย (เพศ การรับรู้โอกาสเสี่ยงที่จะเจ็บป่วย สัมพันธภาพกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพกับผู้ให้บริการ รายได้ผู้ปกครอง รายรับของวัยรุ่น การรับรู้สิทธิประโยชน์ ภาวะสุขภาพ ประเภทสถานบริการสุขภาพ ความพึงพอใจต่อหน่วยบริการ ระยะทาง) ต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพพระคัมภีร์ปฐมภูมิ รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าถึงบริการสุขภาพพระคัมภีร์ปฐมภูมิของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 440 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.81 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคได้ค่าสัมประสิทธิ์โดยรวมเท่ากับ 0.85 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์รายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.76 ถึง 0.87 (ด้านสัมพันธภาพกับผู้ให้บริการเท่ากับ 0.77 ด้านการรับรู้ความเสี่ยงที่จะเจ็บป่วยเท่ากับ 0.84 ด้านการรับรู้สิทธิประโยชน์เท่ากับ 0.76 ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพเท่ากับ 0.87 และด้านการเข้าถึงบริการเท่ากับ 0.85) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิงการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบมีขั้นตอน

ผลการศึกษาค้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงบริการสุขภาพพระคัมภีร์ปฐมภูมิโดยรวมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.32) มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าถึงบริการสุขภาพพระคัมภีร์ปฐมภูมิในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.32$, $SD = 0.56$) และรายด้านทุกด้านก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นกันคือ ด้านความพอเพียงของบริการ ($\bar{x} = 2.16$, $SD = 0.68$) ด้านความสามารถเข้าถึงแหล่งบริการ ($\bar{x} = 2.56$, $SD = 0.68$) ด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 2.25$, $SD = 1.01$) ด้านความสามารถที่จะเสียค่าใช้จ่าย ($\bar{x} = 2.40$, $SD = 0.65$) และด้านคุณภาพบริการ อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ($\bar{x} = 2.25$, $SD = 0.74$)

การรับรู้สิทธิประโยชน์ สัมพันธภาพกับผู้ให้บริการ ความพึงพอใจต่อหน่วยบริการ ภาวะสุขภาพ เพศ และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายการเข้าถึงบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) มีอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 28.40 ($\text{adjust } R^2 = 0.28$) โดยการรับรู้สิทธิประโยชน์เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด ($\beta = .17$)

ปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิในระดับมากจำนวนมาก 4 อันดับแรก คือปัญหาการให้บริการล่าช้า รองลงมาคือช่วงเวลาที่ให้บริการน้อยเกินไป ขั้นตอนการใช้บริการยุ่งยาก การเอาใจใส่ผู้รับบริการน้อย

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้สิทธิประโยชน์ สัมพันธภาพกับผู้รับบริการ และความพึงพอใจต่อหน่วยบริการ มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิของวัยรุ่น ดังนั้นเพื่อให้วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพมากที่สุด ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้วัยรุ่นรับรู้สิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพ และผู้ให้บริการต้องพัฒนาคุณภาพบริการในทุกๆด้าน ที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธภาพ การสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยบริการให้ประชาชนรู้สึกไว้วางใจ มั่นใจในบริการ

Thesis Title Primary Health Care Service Accessibility of High School Adolescents in Yala Province
Author Mr. Pitaks Teeraputtaraksa
Major program Health System Research and Development
Academic 2005

ABSTRACT

This explanatory research aimed to examine the accessibility to primary care services and predictive power of factors influencing to the service accessibility of high schools adolescents in Yala Province. Four hundred and forty high school students were selected, using multi-steps and cluster random sampling methods. A questionnaire was developed to collect data. Its content validity was evaluated by three experts and yielded validity index of 0.81. Its reliability was tested and yielded Cronbach's alpha coefficients (total items = 0.85 and subtotal items, i.e., relationship with health care service personnels = 0.77, perceived illness susceptibility = 0.84, perceived right on health service = 0.76, and perceived health state = 0.87. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation and stepwise multiple regression coefficients.

The results showed that overall accessibility to primary care service reported by majority of high schools students (69.3%) was at a moderate level ($\bar{X} = 2.32$, $SD = 0.56$). Considering each dimension, availability ($\bar{X} = 2.16$, $SD = 0.56$), accessibility ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.68$), accommodation ($\bar{X} = 2.25$, $SD = 1.01$), affordability ($\bar{X} = 2.40$, $SD = 0.65$), and quality acceptability ($\bar{X} = 2.25$, $SD = 0.74$) were all at a moderate level.

The results showed that perceived right on health service, relationship with health care service personnels, satisfaction with primary care unit, perceived health status, superintendent's average monthly income, and gender of clients. With predictive power at 28.4% (adjusted $R^2 = 0.28$, $p < 0.05$). The perceived right health service was the best predictor ($\beta = .17$).

The four most common problems related to the accessibility of the primary health service were tardy services, complicated process, and insufficient caring and service hours. Three other problems additionally reported, i.e., low quality of services, no responsible provider during service hours, and difficult processes.

The results indicated that providers in primary care units should support and promote adolescents' perception on provided service in order to increase their accessibility to primary care service. Focusing on adolescents' perceived right health service and promoting the image of primary care units for clients had impressiveness, they will be recommended.